

הרחבה למורה - קאפו

שואת יהודי אירופה התרחשה בזמן מלחמת העולם השנייה (1939-1945). כחלק מדיכוי היהודים במחנות הריכוז ובגטאות מינו הנאצים אסירים יהודיים שהיו אחראים על אסירים אחרים גם הם יהודים. אסירים אלו כונו - קאפו (Kapo, Capo). מקור השם במלה האיטלקית Capo - ראש או העומד בראש.

הקפואים פיקחו על העבודות הקשות שביצעו היהודים וכן היו אחראים על שמירת הניקיון, הסדר והמשמעת. בדרך כלל הקאפו היה מוביל את האסירים למקום העבודה, והשגיח שלא יתרשלו ושימלאו את כל מכסות העבודה. הרעיון שהקאפו הוא כמכשיר ביד השלטון הנאצי כדי לפגוע בבני עמו, הביא להשפלה ולפגיעה.

בדרך כלל זכו הקפואים לתנאים משופרים וקיבלו ביגוד חם, מגורים נפרדים ומזון. בדרך זו גרמו הנאצים לפירוד בין הקפואים לבין שאר האסירים.

על פי <https://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=8393>

הנוגשים העבריים המופיעים בפרק ה מסיתים את מחשבתנו אל תקופת השואה ואל אותם יהודים שנאלצו לפקח על יהודים אחרים מטעם הנאצים. רבים ממשפתי הפעולה היהודים מילאו בתקופת המלחמה תפקידי "קאפו", מונח ששימש את האסירים במחנות לציון אסירים אחרים שקיבלו מהנאצים תפקידי פיקוח שונים. ה"קאפוס" היו בעלי סמכויות ענישה ולעתים נודעו באכזריותם.

לאחר סיום המלחמה קרו לא פעם מקרים שבהם ניצולי שואה נתקלו לפתע, בנסיבות יום יומיות, ביהודים שהם זיהו כמשפתי פעולה עם הנאצים. כבר ב-1946 תיאר כתב עיתון "הארץ" את הסצנה הבאה: "זה קרה בקרן הרחובות אלנבי ובן-יהודה בתל-אביב. המון נרגש עמד סביב איש צעיר, לבוש היטב, וכמה אנשים הנחיתו מהלומות על ראשו וצעקו "רוצח", "גסטאפוניק". הכתב סיפר כי האיש עמד חיוור וניסה להימלט בעוד שני צעירים הסבירו לקהל שהאיש הוא שמואל וישליצקי מאוסטרוביץ, פולין, ושהוא שיתף פעולה עם הגסטאפו בשעה שמילא בגטו תפקיד של שוטר. הם חושדים בו במסירת בני משפחתם, שהצליחו להימלט מהגטו, לידי הגרמנים.

לאחר קום המדינה החלו להגיע למשטרה תלונות שונות של יהודים שלטענתם נתקלו בארץ ביהודים ששיתפו פעולה עם הנאצים ופגעו בהם. הם דרשו להעמיד אותם לדין, ובכך יצרו בלבול ומבוכה במערכות אכיפת החוק והמשפט בישראל המתפתחת. השופטים נדרשו להכרעות מוסריות לא פשוטות שחרגו מתחום מומחיותם המקצועית. במקרים רבים הם לא נטו להעניש אדם על עצם העובדה שהיה קאפו, אלא על כך שלא נהג באופן הגון בתפקידו...

(תמר כ"ץ <https://www.929.org.il/author/246>)

